

Søren Kierkegaards altergangstale over 1 Peter IV, 8

Taler

Søren Kierkegaard
Teolog, filosof og forfatter

Omstændigheder

Denne altergangstale er den anden tale i *To Taler ved Altergangen om Fredagen* fra 1851.

NB: Denne tale er *ikke* blevet holdt, men er tiltænkt altergangen. Kierkegaard holdt tre ud af sine tretten altergangstaler i Vor Frue Kirke (jf. Niels Jørgen Cappelørn: *Forligelsen*, s. 66 (2021)).

Prædikentekst

Peters Første brev kapitel 4, vers 8

1

Bøn

Herre Jesus Christus! Fuglene havde Reder, Rævne havde Huler, og Du havde ikke det, hvortil Du kunde hælde Dit Hoved, huusvild var Du i Verden – selv
5 dog Skjulestedet, det eneste, hvor Synderen kunde flye hen. O, og saaledes er Du jo endnu den Dag idag Skjulestedet; naar Synderen flyer til Dig, skjuler sig hos Dig, er skjult i Dig: da er han evigt vel forvaret, da skjuler »Kjerligheden« Syndernes Mangfoldighed.

10

1 Peter IV, 8: Kjerligheden skal skjule Syndernes Mangfoldighed.

15

Dette gjælder, naar Taler er om menneskelig Kjerlighed, i dobbelt Forstand, hvad vi andetsteds videre have udført. Den, i hvem der er Kjerlighed, den Kjerlige skjuler Syndernes Mangfoldighed, seer ikke Næstens Feil, eller seer han dem, er han dog som den, der ikke seer dem, skjuler dem for sig selv og for Andre, Kjerligheden gjør ham, i endnu skjønnere Forstand end Forelskelse, blind, blind for Næstens Synder. Fra den anden Side; den, i hvem der er
20 Kjerlighed, den Kjerlige, om han ogsaa forresten har Feil, Ufuldkommenheder, ja om end hans Synder vare mangfoldige: Kjerligheden, det at der er Kjerlighed i ham, skjuler over Syndernes Mangfoldighed.

25 Naar Talen er om Christi Kjerlighed, da kan Ordet kun tages i een Forstand; at
Han var Kjerlighed tjente ikke til at skjule over hvad Ufuldkomment der var i
Ham – den Hellige, i hvem der ikke var Synd, og i hvis Mund der ikke var Sviig,
selvfølgelig, da der i ham kun var Kjerlighed, Kjerlighed i hans Hjerter og kun
Kjerlighed, i hvert hans Ord, i al hans Gjerning, i hele hans Liv, i hans Død,
30 indtil det Sidste. O, i et Menneske er Kjerligheden ikke saa fuldkommen, derfor
har han, eller, 296desuagtet har han ligesom Gavn af den: medens han kjerligt
skjuler Syndernes Mangfoldighed, gjør Kjerligheden igjen mod ham, hvad han
gjør mod Andre, skjuler over hans Synder. Saaledes trænger han selv til
Kjerligheden, hvilken han udviser, saaledes drager han selv Fordeel af
35 Kjerligheden i ham, hvilken dog alligevel, forsaavidt den vender sig udad,
skjulende Syndernes Mangfoldighed, ikke, som Christi opoffrende Kjerlighed,
omfatter hele Verden, men kun meget Faa. Ak, om det end er sjeldent nok, at et
Menneske er den Kjerlige, hvad Under, kunde man fristes til at sige, hvad
Under, at et Menneske stræber at være det, han som selv trænger til Kjerlighed,
40 og forsaavidt, ved at være kjerlig, jo dog i en vis Forstand seer paa sit Eget! Men
Christus trængte ikke til Kjerlighed. Tænk Dig, at han ikke havde været
Kjerlighed; tænk Dig, at han paa en ukjerlig Maade blot vilde have været, hvad
han var, den Hellige; tænk Dig, at han, istedetfor at frelse Verden og at skjule
Syndernes Mangfoldighed, var kommen til Verden for i hellig Vrede at dømme
45 Verden: tænk Dig dette, for desto inderligere at betænke, at det just om ham
gjælder i eneste Forstand, at hans Kjerlighed skjulte Syndernes Mangfoldighed,
at *det* var »Kjerlighed«, at, som Skriften siger, der kun er Een god: Gud, at
saaledes var han, eneste, den Kjerlige, der skjulte Syndernes Mangfoldighed, ikke
nogle Enkeltes, men hele Verdens.

50

Lader os da i de foreskrevne korte Øieblikke tale om dette Ord:

Kjerlighed (Christi Kjerlighed) skjuler Syndernes Mangfoldighed.

55 Og ikke sandt, dertil har Du følt Trang, og just idag, til en Kjerlighed, der kan
skjule over Synderne, over Dine Synder – derfor gaaer Du jo idag op til Herrens
Alter. Thi medens det kun er altfor sandt, hvad Luther siger, at ethvert
Menneske har hos sig en Prædikant, han spiser med ham, drikker med ham,
vaager med ham, sover med ham, kort er altid om ham, altid med ham, hvor han
60 saa er, hvad han saa end foretager sig, en Prædikant, der hedder Kjød og Blod,
Lyster og Lidenskaber, Vaner og Tilbøieligheder: saa er det ogsaa vist, at der i
ethvert Menneskes Inderste er en Medvider, der lige saa nøiagtigt er med overalt,

Samvittigheden. Det kan maaskee lykkes et Menneske at skjule sine Synder for
65 Verden, han kan maaskee daarligen glæde sig ved, at det lykkes ham, eller dog,
lidt sandere, tilstaae, at det er sørgelig Svaghed og Feighed, at han ikke har Mod
til at blive aabenbar: men for sig selv 297 kan et Menneske ikke skjule sine
Synder. Det er umuligt; thi den Synd, der ogsaa var ganske ubetinget skjult for
En selv, vilde jo ikke være Synd, saa lidet som hvis den var skjult for Gud, hvilket
70 heller ikke er Tilfældet, da et Menneske, saasnart han er vidende om sig selv, og i
Alt, hvori han er vidende om sig selv, tillige er vidende om Gud, og Gud vidende
om ham. Og derfor er han saa mægtig, og saa nøieregnende, og altid saa
nærværende, og saa ubestikkelig, fordi han er i Pagt med Gud, han denne
medvidende Prædikant, der følger Mennesket overalt, naar han vaager og naar
75 han sover – ak, hvis han ikke gør ham søvnløs med sin Prædiken! overalt, i
Verdens Larm – ak, hvis han ikke med sin Stemme forvandler ham Verdens
Larm til Stilhed! i Eensomheden – ak, hvis han ikke forhindrer ham selv paa det
eensomste Sted at føle sig eensom! ved det daglige Arbejde – ak, hvis han ikke
gør ham fremmed derfor og som en Adspredt! i den festlige Omgivelse – ak,
80 hvis han ikke gør ham denne liig et skummelt Fængsel! paa de hellige Steder –
ak, hvis han ikke holder ham tilbage fra at komme der: denne medvidende
Prædikant, der følger Mennesket, medvidende med ham, om hvad han nu, nu i
dette Øieblik gør eller lader, og om det længst, længst – nei ikke det længst
Glemte, derfor sørger denne Medvider, som har en frygtelig Hukommelse –
85 men det længst, længst Tilbagelagte. Flye fra denne Medvider kan et Menneske
ikke, saa lidet som han, efter hiin Hednings Ord, kan ride fra Sorgen, der sidder
bag ved paa Hesten, og saa lidet som det, hvis Du vil vende Billedet anderledes,
saa lidet som det »hjælper Hjorten, at storme frem for at løbe fra Pilen, der
sidder i Brystet: jo heftigere den farer frem, jo fastere løber den sig blot Pilen«.

90
Dog idag er Du jo ogsaa langt fra at ville gjøre det unyttige Forsøg paa at flye eller
unddrage Dig denne medvidende Prædikant, Du har netop givet ham Ordet.
Thi i Skriftestolen er det rigtignok Præsten, der prædiker; men den sande
Prædikant er dog ham, Medvideren i Dit Indre. Præsten, han kan kun prædike
95 ganske i Almindelighed: Prædikanten i Dit Indre, han er lige det Modsatte, han
taler ene og alene om Dig, til Dig, i Dig.

Ikke vil jeg gjøre noget Forsøg paa at forfærde, selv noksom forfærdet; men hvo
Du end er, menneskelig talt, næsten reen og uskyldig – naar denne medvidende
100 Prædikant prædiker for Dig i Dit Indre: saa fornemmer ogsaa Du, hvad maaskee
Andre fornemme forfærdeligere, 298 Du fornemmer en Trang til at skjule Dig;

og om det end var sagt Dig tusinde Gange og atter tusinde Gange, at det er umuligt at finde dette Skjul, Du fornemmer dog Trangen. O, som jeg ved at
105 flygte hen til en øde Ø, hvor aldrig noget Menneske kom eller kommer, o, at der var et Tilflugtssted, hvor jeg saaledes kunde flygte hen, langt bort fra mig selv; at der var et Skjulested, hvor jeg er saaledes skjult, at end ikke Bevidstheden om min Synd kan finde mig; at der var en Grændse, om end nok saa smal, naar den dog er adskillende mellem min Synd og mig; at der var paa den anden Side af et
110 svælgende Dyb en om end nok saa lille Plet, hvor jeg kan staae, medens Bevidstheden om min Synd maatte blive paa hiin Side; at der var en Tilgivelse, en Tilgivelse, der ikke lader mig fornemme min Skyld forøget, men i Sandhed tager Skylden fra mig, ogsaa Bevidstheden derom; at der var Glemsel!

115 Nu men det er jo saaledes; thi Kjerlighed (Christi Kjerlighed) skjuler Syndernes Mangfoldighed. See Alt er blevet nyt! Hvad der i Hedenskabet forgjebes forsøgt og forsøges, hvad der under Lovens Herredømme var og er en frugtesløs Bestræbelse: det gjorde Evangeliet muligt. Ved Alteret udbreder Frelseren sine Arme og just for denne Flygtning, der vil flye fra Bevidstheden
120 om sin Synd, flye fra hvad der, endnu værre end om det forfulgte, flye fra hvad der nager; han udbreder sine Arme, han siger »kommer hid til mig« – og det, at han udbreder sine Arme, det siger allerede: kommer hid; og det, at han, udbredende sine Arme, siger »kommer hid«, det siger tillige: Kjerlighed skjuler Syndernes Mangfoldighed.

125 O, tro ham! Kunde Du tiltroe Den, der aabner sin Favn frelsende for Dig, kunde Du tiltroe ham at forskylde et Ordspil, tiltroe ham at bruge en intetsigende Talemaade, tiltroe ham at bedrage Dig, og just i det Øieblik: at han kunde sige »kommer hid«, og i det Øieblik Du da kom hid og han holdt Dig
130 omsluttet, at det da skulde være, som var Du fangen; thi her, just her var ingen Glemsel, her hos – den Hellige! Nei, det kunde Du ikke troe; og troede Du det, vilde Du jo ikke komme hid: men salig Den, som ganske bogstaveligen troer, at Kjerlighed (Christi Kjerlighed) skjuler Syndernes Mangfoldighed. Thi et kjerligt Menneske, ja selv om det var det kjerligste, han kan kjerligt dømme med
135 Skaansomhed, kjerligt lukke sit Øie for Dine Synder – o, men Dit Øie for dem kan han ikke lukke; han kan ved kjerlig Tale og Deeltagelse søge at formilde Din Skyld ogsaa i Dine Øine, og forsaavidt ligesom skjule den for Dig, eller dog til en vis Grad, nogenlunde skjule den for Dig – o, men virkelig skjule den for Dig, bogstavelig skjule den for Dig, saa den er skjult som hvad der skjules paa
140 Havets Bund, og hvad aldrig Nogen mere faaer at see, skjult saaledes som naar

145 hvad der var rødt liig Blod bliver hvidere end Snee, skjult saa Synd forvandles til Reenhed, og Du selv tør troe Dig retfærdiggjort og reen: det kan kun han, den Herre Jesus Christus, hvis Kjerlighed skjuler Syndernes Mangfoldighed. Et Menneske har ingen Myndighed, kan ikke byde Dig, at Du skal troe, og just ved at byde med Myndighed hjælpe Dig til at troe. Men fordres der allerede Myndighed til at lære, hvilken Myndighed, om muligt større end den, der byder det oprørte Hav at blive stille, hvilken Myndighed for at byde den Fortvivlende, Den, der i Angerens Qvaler ikke kan og ikke tør glemme, den Sønderknuste, der 150 ikke kan og ikke tør lade være at stirre paa sin Skyld, hvilken Myndighed for at byde ham, at lukke sit Øie, og hvilken Myndighed for derpaa at byde ham aabne Troens Øie, saa han seer Reenhed hvor han saae Skyld og Synd! Denne guddommelige Myndighed har kun han, Jesus Christus, hvis Kjerlighed skjuler Syndernes Mangfoldighed.

155 Han skjuler den ganske bogstaveligen. Naar eet Menneske stiller sig foran et andet Menneske, og med sit Legeme dækker ham ganske, saa Ingen, Ingen kan faae Øie paa Den, der er skjult bagved: saaledes skjuler Jesus Christus med sit *hellige Legeme* over Din Synd. Om saa Retfærdigheden blev rasende, hvad vil den mere: der er jo Fyldestgjørelse; om saa Angeren i Dig nok saa sønderrivende mener at burde komme Retfærdigheden udenfor Dig til Hjælp for at opdage Skylden: der er jo Fyldestgjørelse, en Fyldestgjørelse, en Fyldestgjører, som ganske dækker al Din Skyld, og gjør det umuligt at see den; umuligt for Retfærdigheden, og derved igjen for Angeren i Dig eller for Dig, thi Angeren 165 mister ogsaa sit Syn, naar Retfærdigheden, som den beraaber sig paa, siger: jeg kan Intet see.

Han skjuler den ganske bogstaveligen. Som naar Hønen, bekymret, i Farens Øieblik samler Kyllingerne under sine Vinger, skjuler over dem, før ladende sit 170 Liv end at berøve dem dette Skjul, der gjør det umuligt for Fjendens Blik at opdage dem: saaledes skjuler han Din Synd. Saaledes; thi ogsaa han er bekymret, uendelig bekymret i Kjerlighed; før skal 300han lade sit Liv, end berøve Dig Dit sikre Skjul under hans Kjerlighed. Før skal han lade sit Liv – dog nei, just derfor lod han sit Liv, for at sikre Dig et Skjul under sin Kjerlighed. Og derfor 175 ogsaa: ikke saaledes som Hønen, nemlig kun saaledes eller uendelig mere bekymret end Hønen skjuler over sine Kyllinger, men ellers ikke saaledes; thi Han skjuler med *sin Død*. O, evigt sikre, o, saligt betryggede Skjulested! For Kyllingerne er der dog een Fare; skjøndt skjulte ere de dog bestandigt i Fare: naar Moderen har gjort det Sidste, af Kjerlighed har ladet sit Liv for dem, saa er

Skjulet dem berøvet. Men han derimod – ja, hvis han med sit Liv skjulte over Din Synd, saa var der jo Farens Mulighed, at de berøvede ham Livet, og Dig Skjulet. Anderledes da han skjuler med sin Død over Din Synd; før skulde han – hvis dette var fornødent, hvis ikke Alt var afgjort med den ene Gang – før skulde han endnu engang lade Livet, for ved sin Død at skaffe Dig et Skjul, end at Du skulde berøves Skjulet. Det er ganske bogstaveligen: han skjuler over Din Synd, just fordi han skjuler med sin Død. En Levende kan jo dog Døden skaffe til Side; men en Død kan umuligt skaffes til Side, og altsaa umuligt Dit Skjul Dig berøves. Om saa Retfærdigheden blev rasende, hvad vil den mere end Dødsstraffen; men den er jo lidt, hans Død er Dit Skjul. Uendelige Kjerlighed! Der tales om Kjerlighedens Gjerninger, og saa kan der nævnes mange. Men naar der tales om Kjerlighedens Gjerning eller Kjerligheds-Gjerningen, saa er der, ja saa er der kun een Gjerning, og, forunderligt nok, saa veed Du ogsaa strax, hvem Talen er om, om ham, om Jesus Christus, om hans forsonende Død, der skjuler Syndernes Mangfoldighed.

Dette forkyndes ved Alteret; thi fra Prædikestolen forkyndes væsentligen hans Liv; men ved Alteret hans Død. Han døde een Gang for hele Verdens og vore Synder; hans Død gjentages ikke, men *det* gjentages: han døde ogsaa for Dig, Du, som i hans Legeme og Blod modtager Pantet paa, at han er død ogsaa for Dig, ved Alteret, hvor han giver Dig *sig selv* til Skjul. O, sikkre Skjulested for Synderen, o, salige Skjulested, især efter først at have lært hvad det vil sige, naar Samvittigheden anklager, og Loven dømmer, og Retfærdigheden straffende forfølger, da, trættet indtil Fortvivlelse, at finde Hvile i det eneste Skjul, som er at finde! Et Menneske, selv det kjerligste, han kan dog i det Høieste give Dig Formildelsen, Undskyldningen, overladende Dig, hvorvidt Du nu kan bruge den: men sig selv kan han ikke give Dig. Det kan kun Jesus Christus, han giver Dig sig selv til Skjul; det er ikke nogle Trøstegrunde han giver Dig, ikke en Lære han meddeler Dig, nei han giver Dig sig selv. Som Natten breder sig skjulende over Alt: saaledes gav han sig selv hen og blev det Skjul, bag hvilket der ligger en syndig Verden, som han frelste; gennem dette Skjul bryder Retfærdigheden sig, ikke blot formildet, som naar Solens Straale bryder sig gennem det farvede Glas, nei afmægtig bryder den sig mod dette Skjul, og bryder ikke derigjennem. Han gav sig selv hen for hele Verden til et Skjul, ogsaa for Dig som for mig.

Og derfor Du min Herre og Frelser, Du, hvis Kjerlighed skjuler Syndernes Mangfoldighed, naar jeg ret fornemmer min Synd og mine Synders

220 Mangfoldighed, naar der for Retfærdigheden i Himlen kun er Vrede over mig
og over mit Liv, naar der paa Jorden kun er eet Menneske, jeg hader og afskyer,
eet Menneske, jeg, for at undgaae, vilde flye om det saa var til Verdens Ende,
mig selv: da vil jeg ikke begynde paa det Forgjeves, der dog kun fører enten
225 ikke negte mig det Skjul, Du kjerligt har tilbudet Alle, Du vil unddrage mig for
Retfærdighedens Blik, frelse mig fra dette Menneske og fra den Erindring,
hvormed han piner mig, Du vil hjælpe mig til, ved at blive et forvandlet, et
andet, et bedre Menneske, at turde blive i mit Skjul, glemt af Retfærdigheden og
af hiint Menneske, som jeg afskyer.

230

A. T. Det er til den Kjerlighed, der skjuler Syndernes Mangfoldighed, Du idag
søger hen, søgende den ved Alteret. Du har af Kirkens Tjener modtaget
Forsikringen om Dine Synders naadefulde Forladelse; Du modtager ved
Alteret Pantet derpaa. Og ikke blot dette; thi ikke blot modtager Du dette Pant,
235 som Du af et Menneske kan modtage et Pant paa, at han bærer denne Følelse for
Dig, eller dette Sind mod Dig, nei, Du modtager Pantet til Pant paa, at Du
modtager ham selv; idet Du modtager Pantet, modtager Du ham selv, i og med
det synlige Tegn giver han Dig sig selv til Skjul over Dine Synder. Som han er
Sandheden, saa Du ikke af ham faaer at vide, hvad Sandhed er, og nu overlades
240 til Dig selv, men kun bliver i Sandheden ved at blive i ham; som han er Veien,
saa Du ikke af ham faaer at vide, hvilken Vei Du skal gaae, og nu overladt til Dig
selv maa gaae Din Gang, men Du kun ved at blive i ham, bliver paa Veien;
som han er Livet, saa Du ikke af ham faaer Livet overgivet, og nu maa skjøtte
Dig selv, men Du kun ved at blive i ham har Livet: saaledes er han ogsaa Skjulet;
245 kun ved at blive i ham, kun ved at indleve Dig i ham, er Du i Skjul, er der Skjul
over Dine Synders Mangfoldighed. Derfor kaldes Nadveren et Samfund med
ham; den er ikke blot til hans Ihukommelse, ikke blot til Pant paa, at Du har
Samfund med ham, men den er Samfundet, dette Samfund, som Du saa skal
stræbe at bevare i Dit daglige Liv ved mere og mere at leve Dig ud af Dig selv og
250 leve Dig ind i ham, i hans Kjerlighed, der skjuler Syndernes Mangfoldighed.

Kilde

Søren Kierkegaards Skrifter (SKS), bd. 12, s. 293-302. Digitaliseret på Det Kongelige Bibliotek.

255 Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Altergangstale, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

260

Relateret

Søren Kierkegaards altergangstale over Luc. VII, 47
1851

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-kierkegaards-altergangstale-over-1-peter-iv-8>

265

270

275

280

285

290

295